

Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в базовій і старшій профільній школі: методичний аспект

Індивідуалізація навчання це психолого-педагогічний підхід, який впорядковує освітній процес, відповідно до індивідуальних особливостей розвитку життя кожної дитини. Індивідуалізацію можна визначити як процес навчання у всіх його формах і методах, що спрямований на розвиток індивідуальних особливостей учнів з урахування їхніх можливостей.

Задля систематизації та надання методичної допомоги відділом дидактики Інституту педагогіки НАПН України запропоновано методичний посібник «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі». У методичному посібнику визначені підходи індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі, висвітлюється стан реалізації стратегічних пріоритетів реформування загальної середньої освіти, окреслено сучасне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу базової середньої освіти, схарактеризовано систему індивідуалізації навчання у базовій школі, обґрунтовано дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу.

Особливу увагу приділено практичній складовій, що містить методичний кейс індивідуалізації навчання у базовій середній школі в умовах змішаної форми організації освітнього процесу. Зокрема, розроблено дорожню карту організації освітнього процесу у базовій середній школі на засадах індивідуального підходу в умовах змішаного навчання й оцінювання результатів навчання учнів базової середньої школи за засадах індивідуалізації.

Методичний посібник буде корисним керівникам і вчителям закладів загальної середньої освіти, науковим і науково-педагогічним працівникам у сфері загальної середньої, післядипломної освіти та освіти дорослих, аспірантам, докторантам, державним службовцям системи управління освітою.

Сучасна профільна середня освіта має орієнтуватися на особистісний розвиток учнів, їхні майбутні кар'єрні плани та забезпечувати навчання відповідно до освітніх потреб й інтересів старшокласників. Концепцією «Нова українська школа» (2016) планується повноцінний запуск профільної середньої освіти (профільної середньої, або старшої (академічної чи професійної) школи до 2027 року. Сьогодні ефективна старша школа – є одним із викликів, що розв'язує суперечності щодо непрактичності загальної середньої освіти, завантаженості учнів на всіх етапах навчання,

затеоретизованості змісту навчальних програм та підручників, незацікавленості в кінцевому результаті як здобувачів освіти, так і педагогів. Як свідчить практика, у наш час, спостерігається дублювання однакових профілів навчання в закладах освіти в адміністративно-територіальних одиницях. Водночас, відкриваються профілі в навчанні, де першочерговими є забезпечення педагогічного навантаження вчителів, а не побажання здобувачів освіти. Разом з тим, відсутня (або слабка) матеріально-технічна база закладів освіти.

Колектив авторів (відділ дидактики Інституту педагогіки НАПН України) методичного посібника «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній старшій школі» мають надію, що використання запропонованого матеріалу уможливить створення сучасної старшої профільної школи з орієнтацією на широку диференціацію, варіативність, багатопрофільність. Саме за такого підходу можлива інтеграція загально середньої і допрофесійної освіти.

Методичний посібник «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній старшій школі» присвячений організації ефективного навчання, зі застосуванням різноманітних прийомів та інструментів персоналізації. Посібник складається з трьох розділів.

У першому розділі «Індивідуалізація навчання в профільній старшій школі в умовах змішаної форми організації освітнього процесу» висвітлено науково-практичні підходи до навчання в профільній старшій школі, теоретичні засади організації освітнього процесу в профільній старшій школі в умовах змішаного навчання, обґрунтовано відповідну структурно-функційну модель освітнього процесу в профільній старшій школі.

У другому розділі «Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат у профільній старшій школі» розкрито стратегічні орієнтири й успішні практики компенсації освітніх втрат, обґрунтовано індивідуалізацію навчання як дидактичний механізм подолання освітніх втрат у профільній старшій школі.

Третій розділ «Індивідуальна освітня траєкторія в профільній старшій школі» містить інформацію щодо побудови індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної старшої школи в умовах змішаного навчання та технологію проектування індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної старшої школи.

Розбудова старшої школи – це інноваційна реформа, яка враховує загальний контекст суспільних змін, відзначається наступністю дій та ресурсним забезпеченням. У 2021 році, на рівні проєкту, запропонована Дорожня карта реформи базової та профільної школи, де сформульовано ключові напрями впровадження змін. Зокрема, зазначається про розроблення нових державних стандартів, навчальних планів гарантованої державою освіти (інваріантної частини) + частини профілю; реорганізацію мережі шкіл; створення механізму міжбюджетних трансфертів між новоствореними об'єднаними територіальними громадами; зміну стандарту поточного та

заключного оцінювання; оцінювання умінь/знань та загального поступу в навчанні, а також розроблення нового (ступеневого) стандарту ЗНО; створення системи незалежного оцінювання професійних кваліфікацій випускників професійного профілю старшої школи.

Список використаних джерел

1. Алексєєва С. (2023) Дидактичний алгоритм розроблення індивідуальної освітньої траєкторії. Витоки педагогічної майстерності: журнал. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2023. Випуск 32. С. 5-9 <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2023.32.292607>

2. Арістова Н. О., Малихін О. В., Топузов О. М. Методологічні та дидактичні засади компенсації освітніх втрат здобувачів повної загальної середньої освіти. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України: методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка, 2023. С. 19-25

3. Алексєєва С. Сучасні тенденції трансформації та кроки до становлення старшої профільної школи в умовах війни та повоєнного відновлення. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення : збірник тез доповідей / [ред. кол.; голов. ред. О.М.Топузов]. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023 С.16-19.

4. Малихін, О., Арістова, Н. (2023) Індивідуалізація навчання в закладах загальної середньої освіти: концепція, методологія, дидактичні умови In: Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік . Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, м. Київ, Україна, стор. 29-30. ISBN 978-966-644-622-3

5. Алексєєва С., Арістова Н, Малихін О., Попов Р. (2022) Дидактичні форми організації освітнього процесу сучасного закладу освіти. Актуальні питання у сучасній науці, 1 (1). 339-347. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733582>